

NUOLIMYRKKYSAMMAKKO

(sammakkoheimo *Dendrobatidae*)

Nuolimyrkkysammatot ovat pienikokoinen sammakkoheimo Etelä-Amerikan eli ns. ”uuden maailman” sademetsistä. Värikkyytensä, helppohoitoisuutensa sekä päiväaktiivisuutensa ansiosta ne ovat saaneet yhä enemmän suosiota eksoottisten eläinten harrastajien keskuudessa.

Tieteellisesti nuolimyrkkysammatot on perinteisesti jaettu vajaaseen kymmenkuntaan sukuun, joista tunnetuimpia ovat esimerkiksi *Dendrobates*, *Epipedobates*, *Phyllobates* ja *Colostethus*. Heimon taksonomia kuitenkin elää jatkuvasti ja uusia lajiejakin löytyy sademetsien tuhosta huolimatta. Vaikka osalle nuolimyrkkysammakoista on keksitty latinankielisen nimen lisäksi suomenkielinen nimi (kuten *Epipedobates anthonyi* on namunuolimyrkkysammakko), kannattaa silti opetella lajin latinankielinen nimi, sillä useimmille suomennosta ei ole olemassa. Eri lajeissa on myöskin kehitetty erilaisia värimuunnoksia ja on olemassa eri lokaliteetteja joiden kanssa kannattaa olla tarkkoina, mikäli uusia sammakoita yhdistää tai lisääntyyttää. Suurimmat lajit (esimerkiksi *Dendrobates tinctorius*) saavuttavat jopa 6 cm pituuden, kun taas pienimmät (kuten *Dendrobates virolinensis*) jäävät alle 2 cm tietämille kokonaispituudessaan.

Elinikä on vankeudessa noin 5 - 20v. Monet lajit lisääntyvät vankeudessa helposti, mikäli elinympäristö ja hoito ovat oikeanlaiset ja kutupari hyväksynyt toisensa.

Suurin osa nuolimyrkkysammakoista on päiväaktiivisia. Ne elävät pääosin sademetsien pohjakerroksissa lehtien ja puiden seassa, kosteissa paikoissa jokien ja lammikoiden läheisyydessä. Osa lajeista viihtyy myöskin korkeammalla puiden oksilla ja päällyskasvien eli epifyyttien (esim. *Neoregelia* ja *bromelia*) suojissa. Sukukypsät koiraat saattavat olla hyvinkin reviiiritietoisia ja puolustavat mieluusti omaa, usein melko pientäkin aluettaan kilpailevilta koirailta. Sukukypsät koiraat myöskin äännelevät joko pienesti sirkuttaen tai haukkuen mutta lajista riippuen myös joskus isommallakin äänellä. Tämä kannattaa huomioida etenkin silloin, jos haluaa säilyttää naapurisovun ääniherkässä kerrostalossa.

Nuolimyrkkysammatot vaativat terraariostaan luonnollista sisustusta ja kosteutta. Piilopaikkoja esim. kookos- tai keraamisia luolia hyödyntävät etenkin aremmat lajit. Hyvä valaistus ja oikeat kasvit yhdessä sumutusjärjestelmän kanssa auttavat ylläpitämään tarvittavaa kosteutta ja elinympäristöä. Mikäli käytössä ei ole sumutusjärjestelmää, tulee terraariota sumuttaa useamman kerran vuorokaudessa. Terraarioon voi myös laittaa matalan vesilautasen tai vesiaiheen, kunhan

muistaa että nuolimyrkkysammakot eivät ole akvaattinen laji joka uisi. Elävän pohjan terraarioon ja samalla osan sammakkojen ruokavaliosta saa aikaiseksi sekoittamalla kostean turpeen, sammaleen, lehtihumuksen ja muiden pohjamateriaalien lisäksi sinne ns. ”talonmiehiä” eli valkoisia siiroja (*Trichorhina tomentosa*) sekä hyppyhäntäisiä (*Collembola* sp.). Biopohjan etuina ovat hajuhaittojen vähenemisen lisäksi myöskin siivoamisen vähentyminen kun terraario toimii lähes omalla painollaan ja bakteerikannoillaan. Mikäli biopohjaa ei kuitenkaan voida järjestää, tulee terraario siivota riittävän usein ja pohja vaihtaa.

Yleisin ruokaeläin nuolimyrkkysammakkojen ruokavaliossa on banaanikärpänen. Niistä on jalostettu lentämätöntä versiota (isompi on *Drosophila hydei*, pienempi laji *D. melanogaster*). Näitä molempia kannattaa nuolimyrkkysammakkoharrastajan itse kasvattaa. Aloitusviljelmät ja ohjeet kasvatukseen saa useimmista hyvin varustelluista eläinkaupoista tai toisilta harrastajilta. *D. melanogasterin* viljelmän kiertoaika on noin 14 vrk kun taas *D. hydein* noin 21 vrk. Tähän tosin vaikuttaa muun muassa banaanikärpäsviljelmän säilytyslämpötila. Muita ruokaeläimiä sammakoille ovat esim. papupiilokkaat, erilaiset siirat, kirvat sekä muut pienet ja pehmeäkuoriset ruokaeläimet.

Ruokaeläinten ravintoarvoon ja siten sammakoiden saamiin vitamiineihin ja hivenaineisiin vaikuttavat suuresti ruokaeläinten kuluttama ravinto. Banaanikärpäsen ja muut ruokaeläimet on myös suositeltavaa pölyttää monivitamiinijauheessa (esim. Repashyn Calcium Plus[®]) jokaisella ruokintakerralla. Lisäksi voi antaa kerran kuussa enemmän A-vitamiinia sisältävää Repashyn Vitamin A-Plus[®]:aa.

Myrkyllisyys

Nimi nuolimyrkkysammakko tulee Kolumbian intiaanien tavasta kastaa nuolenkärki sammakoiden iholleen erittämään myrkkyyn. Intiaanit ilmeisestikin käyttävät nuolissaan kolmea lajia: *Phyllobates terribilis*, *P. bicolor* ja *P. aurotaenia* -sammakoiden myrkkyä. Loput heimon sammakoista ovat saaneet nimensä näiden kolmen lajin ominaisuuksien mukaan. *P. terribilis* on myrkyllisin kaikista nuolimyrkkysammakoista. Intiaanit käyttävät kuitenkin myrkkyä metsästämiseen, sillä hermomyrkky joka on äärimmäisen tappavaa verenkiertoon joutuessaan ei enää olekaan haitallista kuolleesta eläimestä syötynä.

Valtaosa kaikista sammakoista erittää iholleen jonkinlaisia myrkyllisiä tai ainakin ärsyttäviä aineita. Sadoista nuolimyrkkysammakoista noin puolella on ihollaan aineita joita voi kutsua myrkyiksi. Terraariossa pidettävistä, erityisen värikkäistä *Dendrobates* ja *Phyllobates* lajeista valtaosa on enemmän tai vähemmän myrkyllisiä. Nuolimyrkkysammakot kehittävät myrkkynsä hyönteisistä, joita ne syövät luonnossa ruuaksi. Näin ajatellen terraariossa banaanikärpäsiä ja siiroja syödessään ne eivät saisi tuotetuksi myrkkyä eivätkä vankeudessa syntyneet sammakot olisi juurikaan myrkyllisiä.

Nuolimyrkkysammakoihin kannattaa kuitenkin aina suhtautua kunnioituksella myöskin terraariossa, vaikkeivat ne välttämättä tappavan myrkyllisiä olisikaan!